

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

από τον ευρύτερο χώρο του πολιτισμού

Σταύρος Κούλας
Γραφίστας

- Πώς ορίζεται το επάγγελμά σας, και ποιες είναι οι παραλλαγές του;

Η γραφιστική είναι ένα επάγγελμα που ορίζει τη σχέση του ανθρώπου με την καλή και την κακή αισθητική. Ένα ωραίο πακέτο τσιγάρα που το προσέχεις και το αγοράζεις. Ένα ωραίο εξώφυλλο περιοδικού που σου τραβάει το βλέμμα και το αγοράζεις, άσχετα με τι θέματα μπορεί να έχει μέσα. Ακόμα, μια ταμπέλα που βλέπεις στο δρόμο. Για όλα αυτά, ο ενδιαμέσος είναι ο γραφίστας κι αυτός καθορίζει αν αυτό το πράγμα θα είναι όμορφο, αν θα είναι άσχημο και δίνει το οπτικό αποτέλεσμα, το οποίο άλλοτε είναι καλό, άλλοτε κακό.

Οι παραλλαγές είναι πάρα πολλές. Μπορείς να δουλέψεις και να κάνεις εξώφυλλα δίσκων, μπορείς να κάνεις συσκευασίες καλλυντικών, να κάνεις συσκευασίες για τρόφιμα, να κάνεις αφίσες για το σινεμά.

- Εσείς ποια παραλλαγή υπηρετείτε, και γιατί;

Εγώ ξεκίνησα με τα έντυπα. Δηλαδή, εξυπηρετώ αυτή τη σχέση με τη γραφιστική, τα έντυπα που μ' αρέσουν πάρα πολύ. Έχω κάνει και αφίσες, έχω κάνει και εξώφυλλα δίσκων, αλλά πιο πολύ ασχολούμαι με τα έντυπα, διότι έχουν και μια άλλη σχέση με τον θεατή. Δηλαδή, από το ένα θέμα στο άλλο, επειδή είναι διαφορετικά, μπορείς να κάνεις και διαφορετικούς σχεδιασμούς, να κρατάς τον αναγνώστη σε μια έκπληξη και να μην τον κάνεις να βαριέται. Αυτή ήταν και η δική μου λογική στα έντυπα, που δούλευα. Αυτή η ευκαιρία που σου δίνεται να δουλεύεις το κάθε θέμα διαφορετικά, με ενδιέφερε πάρα πολύ.

- Πώς είναι το εργασιακό σας περιβάλλον;

Το εργασιακό μου περιβάλλον διαφέρει. Είναι αλλιώς τα life style περιοδικά, διότι είναι άλλη θεματολογία, και είναι και άλλη η συμπεριφορά των ανθρώπων που δουλεύουν σε αυτά. Η δουλειά που κάνω στο Εθνικό Κέντρο Βιβλίου έχει σχέση με

αφιερωματικά που κάνουμε σε λογοτέχνες, φέτος κάνουμε για τον Γιάννη Ρίτσο, αλλά, κυρίως, η δουλειά είναι για τις επετειακές εκδόσεις και το “Ithaca”, ένα περιοδικό που βγαίνει έξω για τους Έλληνες λογοτέχνες. Βασικά παίζουν οι άνθρωποι ρόλο και το αντικείμενο, αλλά και οι άνθρωποι που σχετίζεσαι στο εκάστοτε πράγμα που φτιάχνεις.

- Ποιες δεξιότητες θεωρείτε χρήσιμες για αυτό το επάγγελμα;

Η βασική δεξιότητα που χρειάζεται ένας γραφίστας είναι η σχεδιαστική και της σύνθεσης. Όταν κάθεται μπροστά σε μια λευκή σελίδα, που είναι είτε περιοδικό είτε αφίσα είτε είναι μια συσκευασία, να μπορεί να συνθέσει μέσα σ’ αυτό το πράγμα με τις φωτογραφίες του, με το κείμενό του, με τους λευκούς του χώρους, την ιδέα του. Αυτό πιστεύω ότι είναι το πιο βασικό απ’ όλα.

- Ποια στοιχεία προσωπικότητας θεωρείτε χρήσιμα για αυτό το επάγγελμα;

Νομίζω πως το πιο βασικό στοιχείο είναι η περιέργεια. Η περιέργεια να δεις καινούργια πράγματα, να δεις σινεμά, να δεις ωραία βιβλία, να δεις ωραία περιοδικά, η περιέργεια ν’ ακούσεις ωραία μουσική, διότι πιστεύω ότι όλα αυτά βοηθούν πάρα πολύ το περιβάλλον του γραφίστα για να δημιουργήσει μια καλή δουλειά. Δηλαδή, πιστεύω ότι δεν πρέπει να έχει στεγανά, να έχει περιέργεια για πολλά πράγματα, να βλέπει ζωγραφική, να διαβάζει λογοτεχνία....

- Ποια είναι η αναλογία επιστημονικής κατάρτισης και καλλιτεχνικής έμπνευσης που χρειάζεται αυτό το επάγγελμα;

Είναι μισό – μισό. Πρέπει να είναι αυτά τα πράγματα μοιρασμένα. Γιατί πρέπει να έχει και επιστημονική κατάρτιση και καλλιτεχνική έμπνευση. Αυτά τα πράγματα δεν μπορεί να τα ξεχωρίσει, βοηθάει το ένα το άλλο.

- Ποια ήταν τα ερεθίσματα στην παιδική ή εφηβική σας ηλικία που σας ώθησαν να ακολουθήσετε αυτό το επάγγελμα;

Όταν ήμουν στη Μάνη, ο παππούς μου το μόνο που μου έφερνε να διαβάζω ήταν περιοδικά και βιβλία. Πιστεύω ότι αυτό ήταν ένα πολύ σημαντικό ερέθισμα, αφού από πολύ μικρό παιδί είχα μια επαφή με το τι είναι κείμενο, με τις φωτογραφίες, με τις εικόνες και θυμάμαι ότι στην Τετάρτη Γυμνασίου, επειδή σιχαινόμουν το σχολείο, το

θεωρούσα φρικτό πράγμα, πήγα στη σχολή Βακαλό. Δεν με δέχτηκαν, γιατί έπρεπε να έχω τελειώσει το Γυμνάσιο. Όταν λοιπόν τελείωσα το Γυμνάσιο, πήγα στη σχολή Βακαλό, έκανα ένα μικρό διάστημα λίγο ζωγραφική, αλλά μετά πήγα κατευθείαν στη σχολή Βακαλό και τελείωσα. Νομίζω ότι ήθελα να γίνω γραφίστας από πολύ μικρός.

- Τι σπουδές ή κατάρτιση ακολουθήσατε;

Όπως είπα, σπούδασα στη σχολή Βακαλό, έκανα γραφιστική, δεν την τελείωσα τη σχολή, έκανα τα δύομισι χρόνια, στο τρίτο έτος τα παράτησα. Και πριν από τη σχολή Βακαλό είχα κάνει δύο χρόνια σχέδιο για να δώσω στην Καλών Τεχνών, που με βοήθησε πάρα πολύ.

- Ποια ήταν η μεγαλύτερη επαγγελματική σας επιτυχία, και γιατί;

Η μεγαλύτερή μου επαγγελματική επιτυχία ήταν το “Κλικ”, ένα περιοδικό που βγήκε το '87 και είχε αποτελέσει μια τομή στον περιοδικό Τύπο και για το σχεδιασμό του και για τα κείμενά του. Δούλεψα εκεί δύο χρόνια. Ήταν ένα περιοδικό το οποίο δεν με εκπροσωπούσε απόλυτα, διότι βαριόμουν αυτό το είδος του life style. Εγώ πιστεύω ότι η καλύτερή μου δουλειά και η πιο προσωπική είναι στο περιοδικό “Βαβέλ”, που είχα την απόλυτη ελευθερία και, αν θέλετε να σας το πω έτσι, είχα και μια ιδεολογική συγγένεια με τους ανθρώπους που το έφτιαχναν και εκπροσωπούσαν πιο πολύ τη δική μου προσωπικότητα και ιδεολογία.

- Τι σας προσφέρει, και τι σας στοιχίζει, αυτό το επάγγελμα;

Αυτό το επάγγελμα μου προσφέρει τα προς το ζην. Μου προσφέρει πολλές χαρές όταν φτιάχνω πράγματα που έχω όλη την ευθύνη εγώ και είμαι ευχαριστημένος με τη δουλειά όπως βγαίνει, μου προσφέρει πολλές φορές λύπες γιατί επεμβαίνουν άλλοι που δεν είναι πάντοτε καλόγουστοι και δεν έχουν αισθητική και βγαίνουν αποτελέσματα με τα οποία δεν είμαι ευχαριστημένος και, κυρίως στα life style, αυτό που μου στοίχιζε ήταν η ανταγωνιστικότητα, ένας κόσμος που δεν είχα πάρα πολλή σχέση μαζί του, όχι ότι δεν περνούσα πάντοτε καλά, αλλά τις περισσότερες φορές μου στοίχιζε πολλά ξενύχτια, πολλά νεύρα, είχα πολλή παρεμβατικότητα από τους διευθυντές στη δουλειά που έκανα, γιατί είχαν κι αυτοί άποψη, από τον διευθυντή μέχρι τον αρχισυντάκτη είχαν όλοι άποψη για την αισθητική στα life style περιοδικά. Τώρα πια στο ΕΚΒ, στο Εθνικό Κέντρο Βιβλίου δηλαδή, αισθάνομαι περισσότερη ασφάλεια, διότι έχω να κάνω με ανθρώπους πολύ πιο ήρεμους, χωρίς το άγχος του

life style, χωρίς τη βλακεία του life style που έχουν τα περιοδικά του και ασχολούμαι με ένα πράγμα που το αγαπώ πάρα πολύ, τη λογοτεχνία. Έχω επίσης να κάνω με ανθρώπους που έχουν αισθητική, με τη διευθύντριά του δηλαδή, που έχει μια εξαιρετική αισθητική, με ανθρώπους που είναι ευγενείς, πράγμα πολύ δύσκολο να το βρεις στα life style περιοδικά και είμαι πολύ ευχαριστημένος.

- Τι θα αλλάζατε στην πορεία σας αν ξεκινούσατε τώρα;

Δεν θα άλλαζα τίποτα στη δημιουργική μου πορεία, θα άλλαζα πολλά στην προσωπική μου ζωή.

- Τι συμβουλή θα δίνατε σε κάποιον που θέλει να ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα;

Η συμβουλή που θα του έδινα είναι να έχει τα μάτια του ανοιχτά, να βλέπει τη αισθητική τον περιτριγυρίζει και τι μπορεί να κάνει αυτός για να την κάνει καλύτερη, όχι χειρότερη. Επίσης, θα τον συμβούλευα να βλέπει πράγματα που συμβαίνουν έξω στη γραφιστική, αλλά ούτως ή άλλως πια όλα έρχονται εδώ πέρα. Να βλέπει γραφιστικά περιοδικά όπως είναι το "Plus Design", ένα περιοδικό εξαιρετικό για τη γραφιστική. Αυτή είναι η συμβουλή μου, να βλέπει τι κάνουν κι οι άλλοι συναδέλφοι του και στο χώρο του, στην Ελλάδα δηλαδή, στον τόπο του, αλλά και το τι συμβαίνει έξω.

- Τι συμβουλή θα δίνατε σε κάποιον που ΔΕΝ ξέρει αν θέλει να ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα;

Σε κάποιον που δεν ξέρει αν θέλει να το ακολουθήσει, θα πρότεινα να πάει σε μια από αυτές τις σχολές που υπάρχουν, να πάρει ένα πληροφοριακό υλικό, να δει τι είναι αυτό το αντικείμενο, τι πραγματεύεται ο γραφίστας και τι κάνει, ή αν έχει κάποιον άνθρωπο που είναι γραφίστας και του έχει εμπιστοσύνη, να κάτσει δίπλα του και να δει αν αυτό το πράγμα τον ενδιαφέρει, ή να μην πάει καθόλου.

- Ποια είναι τα βοηθήματα για αυτό το επάγγελμα που θα ήταν χρήσιμα σε έναν νέο;

Υπάρχουν πάρα πολλά πράγματα που μπορεί να δει, υπάρχει μια τεράστια βιβλιογραφία για τη γραφιστική, αλλά εγώ θα του πρότεινα ένα βιβλίο που υπάρχει

στα ελληνικά, ένα βιβλίο το οποίο είναι εξαιρετικό και λέγεται “Τα στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης”. Υπάρχουν επίσης βιβλία που δεν είναι μεταφρασμένα στα ελληνικά, που είναι μόνο στα αγγλικά, που είναι μονογραφίες γραφιστών, όπως είναι ο Βον Όλιβερ, ο Νέβιλ Μπρόντι, ο Ντέιβιντ Κάρσον, ο Πολ Ραντ, επίσης αυτό που μπορεί να κοιτάξει είναι βιβλία ζωγραφικής, να δει τον Άντι Γουόρχολ, να δει τον Ντέιβιντ Χόκνεϊ, να δει τον Φράνσις Μπέικον, να δει δηλαδή πολλή ζωγραφική, να δει φωτογράφους μοντέρνους, να δει δουλειά του Άβεντον δηλαδή, γιατί ο Άβεντον δούλεψε πάρα πολύ για περιοδικά και για φωτογραφήσεις μόδας, να δει φωτογραφίες του Μέιπλθορπ, να δει τον Τζόελ Πίτερ Γουίκιν. Επίσης, μπορεί να δει δύο πολύ σημαντικά περιοδικά για τη μοντέρνα γραφιστική, το ένα είναι το “Εμιγκρέ”, ένα καλιφορνέζικο περιοδικό, και το “Μπέιζ λάιν”, το οποίο βγαίνει στην Αγγλία. Αυτά για την αρχή. Μετά υπάρχουν χιλιάδες πράγματα που μπορεί να εξερευνήσει. Διάθεση να έχει.